

Sergi JOVER i REJSEK

Ressenya. Pròleg d'Anton Maria Espadaler

LAIA QUÍLEZ ESTEVE

(UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI)

Quan, en el número 75 de la revista *Els Marges*, Sergi Jover (Barcelona, 1950) s'afronta al dilema de definir el color de la poesia que s'entrelluca en els seus versos, se sincera amb les següents paraules: «Primer viure i després escriure. Maldar perquè la llengua s'ocupi de la vida. Res no és original: cal tornar a explicar el temps. Ara és present fal·laç, passat parcial, esperança inútil. Construeixo la meua poesia a partir d'una mirada dissemblant sobre les coses. La ridícula mesura. L'arrogant humanisme. O viceversa». No hi ha termes més apropiats que els que es desprenen d'aquesta confessió a plena veu per parlar de *Ressenya* (XVIIè premi de poesia Manuel Rodríguez Martínez), el segon poemari de Sergi Jover i, segurament, el més crític i sagaç del seu projecte poètic. Continuació natural de *Vida meua*, tal i com el defineix Anton Maria Espadaler en el pròleg de l'edició d'Amós Belinchón, a *Ressenya* hi trobem una escriptura nascuda d'una mirada a la vida que no es vol totalitzadora, que no es pretén definitiva. Pensant el present precisament en la seva fragmentarietat, Jover concep el seu llibre com una mena de mosaic en el qual, a la manera de l'«Action Painting» pollockià, els trossos de vida exploten amb una virulència pausada i reflexiva. Així entén Jover la poesia: com a llengua que duem dins i que som, o com ell versa en «Contra els poetes y la lírica (Suc de paparrus)», com a «aquell xiscle primigeni/ que ens sortirà de les entranyes».

Els trenta-nou «xiscles» que conformen *Ressenya* s'estructuren en vuit parts desiguals però complementàries. La primera, «dels motius», ens parla de la musa, aquesta de carn i ossos —i, segons el cas, també de salvatge naturalesa—, que «sempre l'acompanya quan seu i es posa a escriure». És ella l'empenta que el duu al fons del procés creatiu, nascut *de i des del* ventre de l'oblit i la memòria. A partir d'aquí, i establerts ja els fonaments del seu dir poètic, la veu de Jover es torna reflexiva i adquireix, sense recança, el to de la crítica conscient i declarada. És, doncs, en «de pensades», quan el poeta sospesa el món que l'envolta i es decideix a denunciar els seus costats més feréstecs, representats, molt hàbilment, pels mitjans de comunicació i per la hipocresia i la superficialitat que els sustenten. Jover necessita traçar el seu propi manifest abans d'abraçar, en «dels poetes» i «de la forma», el tema nuclear del seu pensament literari: la poesia, entesa com a sentiment ple i inevitable que, com a tal, és

absurd emmordassar i reprimir sota veus impostades i anacròniques. «Ningú no escriu de franc, en plena democràcia», es queixa el poeta a J. V. Foix i a Gabriel Ferrater, en sincer homenatge a dos dels seus mestres. La poesia, mar il·limitat i inexpugnable, el constitueix en la seva essència, com bé provarà a «de l'amic amb tres sonets», on evoca les dues cares indiscernibles de l'escriptura i la vida a través d'uns versos que remetent als del company, també poeta, Josep Aupí. La següent peça d'aquest mosaic esfereïdor que és *Ressenya* és igualment un tribut a la paraula. En aquesta ocasió, però, i contradient, com ja ho van fer d'altres, la categòrica asserció d'Adorno, segons la qual després d'Auschwitz no és possible fer poesia: Jover canta, en to elegíac, en honor dels qui sucumbiren —i també dels qui sobrevisqueren— a un horror que repetidament s'ha titllat d'«irrepresentable». Jover visita el camp de la mort on temps enrere es dugué a terme l'animalització més extrema de l'home, i ho fa amb els ulls oberts, malgrat reconèixer-se en uns altres «ja sense nom», coberts de teranyines i silenci. I reivindica així, amb aquesta mirada atònita però valenta, la persistència d'una memòria col·lectiva que, en darrera instància, és també individual — recordem que, per les venes del poeta, hi corre la sang dels desterrats. Després d'aquesta persistent cavada creativa, com la de Paul Celan, com la de Levi, a l'aire de la literatura i el record, Jover redreça el seu recorregut poètic en direcció a terres oníriques i delirants. Efectivament, a «de tres somnis il·lusoris» l'escriptor retorna al desig d'un amor que ja només perviu en la consciència nocturna del son. Miratge i retrospecció es fonen en vuit poemes on el jo poètic esdevé Teseu a la recerca d'una Ariadna fantasmal, «somni carnós, blanca quimera» feta d'«afany fugaç», d'«alè d'espectres», de reminiscència i ficció, en definitiva. Estructurant-se, doncs, cíclicament, *Ressenya* es reclou en si mateixa en un vuitè i últim capítol d'allò més musical: «de la música final», conformat únicament per un poema-cançó amb partitura inclosa, es presenta com el colofó de l'obra, alhora que com a espai idoni per a què Jover, després de riure's de si mateix sense complexos, invoqui al lector a aixecar el cap cot i a cantar, triomfal, la joia de viure i l'esperança.

Poemari de la maduresa, de la intimitat i de la vida en sentit estricte, *Ressenya* ens ofereix una escriptura entesa en el més pur sentit blanchotjà, és a dir, nascuda i pensada amb un únic propòsit: habitar un llenguatge parlat per fantasmes i dirigit a fantasmes, un dir sense centre, sense secret aparent però cobert de sincer entusiasme i de nua visceralitat. El desig, la denúncia, la mort, el record, la solitud, l'obra d'art, la natura, el dolor i l'esperança dancen en un ball de versos i al so d'una música poètica digna de ressenyar —i valgui aquí la redundància.

Jover és tot això de què parla i és la música que escriu. També ho és, com no, *Ressenya*. «O viceversa».